David Bowie

Ceist 1

Beidh tú ag féachaint ar ball ar thuairisc faoi bhás David Bowie. Sula bhféachann tú ar an mír, pléigh a bhfuil ar eolas agat faoin bhfear leis an duine in aice leat:

Ceist 2

Sula bhféachann tú ar an mír, an féidir leat na focail / frásaí ar chlé a mheaitseáil leis na focail / frásaí ar dheis?

1. ómós	a) *he released*
2. ag fulaingt le hailse	b) *homage/reverence*
3. tionscal an cheoil	c) *recording*
4. d'eisigh sé	d) *in the charts*
5. léiritheoir	e) *the music industry*
6. sna cairteacha	f) *peaceful*
7. chruthaigh sé	g) *a diverse and distinctive style*
8. stíl éagsúil shainiúil	h) *suffering with cancer*
9. ag taifeadadh	i) *he created*
10. suaimhneach	j) *producer*

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Cad a bhí ag an duine in aice leat?

Anois, féach ar an tuairisc den chéad uair le feiceáil an féidir leat na focail sin a aithint sa mhír nuachta.

Ceist 3

Freagair na ceisteanna:

1. Cén aois a bhí David Bowie nuair a fuair sé bás agus cén tinneas a bhí air?

2. Cathain a eisíodh a albam deireanach agus cad a dúirt Tony Visconti faoi?

3. Cén t-eolas a thugtar sa mhír faoi chúlra David Bowie agus faoin gceol a rinne sé?

Ceist 4 '…stíl éagsúil shainiúil…'

Críochnaíonn a lán aidiachtaí le ***–úil*** agus ***–iúil***. Féach ar na samplaí thíos agus ansin líon na bearnaí leis an bhfoirm cheart den aidiacht atá idir lúibíní.

*stíl s**h**ainiúil*	*stíleanna sain**iúla***
amhrán suimiúil	*amhráin s**h**uim**iúla***

(cairdiúil) bean __________	**mná __________**
(spéisiúil) leabhar __________	**leabhair __________**
(dathúil) fear __________	**fir __________**
(cáiliúil) ceoltóir __________	**ceoltóirí __________**
(fuinniúil) buachaill __________	**buachaillí __________**

Ceist 5 Is minic tionchar an Bhéarla ar chaint na Gaeilge, ar an drochuair. Éist leis an gcainteoir sa mhír arís agus cuirigí Gaeilge ar na focail Bhéarla a d'úsáid sé.

but	__________________
you know	__________________
just	__________________
so	__________________

Anois, bí ag obair leis an duine in aice leat. Déanaigí iarracht a raibh le rá ag an gcainteoir sin a rá arís, **ach** gan aon fhocal amháin Béarla a úsáid!

Ceist 6 Pléigh na ceisteanna seo leis an duine in aice leat, nó le do ghrúpa.

1. An dtaitníonn ceol David Bowie leat? Cad faoi na ceoltóirí eile a luadh sa mhír?
2. Cad is brí leis an téarma *alter ego*?
3. Deirtear gur chuir David Bowie go mór le cúrsaí ceoil agus amhránaíochta ar fud an domhain. Conas a rinne sé é sin, dar leat?

Treoracha agus Freagraí

Ceist 1

Plé atá i gceist leis an gceist seo.

Ceist 2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
b	h	e	a	j	d	i	g	c	f

Ceist 3

Féach an script.

Ceist 4

bean chairdiúil	mná cairdiúla
leabhar spéisiúil	leabhair spéisiúla
fear dathúil	fir dhathúla
ceoltóir cáiliúil	ceoltóirí cáiliúla
buachaill fuinniúil	buachaillí fuinniúla

Ceist 5

but	**ach**
you know	**tá a fhios agat**
just	**go díreach**
So…	**mar sin, ar an gcaoi sin**

Ceist 6

Is féidir gach grúpa a chur ag déanamh an phlé seo agus ansin na ceisteanna a phlé leis an rang iomlán.

Eimear Ní Chonaola
Tá ómós á léiriú ar fud an domhain don cheoltóir agus don ealaíontóir cáiliúil, David Bowie, atá tar éis bháis. Naoi mbliana le cois na trí scór a bhí sé agus bhí sé ag fulaingt le hailse le bliain go leith. Bhí tionchar ollmhór aige ar thionscal an cheoil agus na hamhránaíochta le breis is leathchéad bliain.

Ach an oiread leis na Beatles, na Stones, Elvis Presley, léirigh David Bowie céard a bhí speisialta faoi cheol pop. Dé hAoine seo caite, an lá a bhí sé seasca is a naoi bliain d'aois, d'eisigh David Bowie a albam deiridh, *Black Star*. Ag scríobh ar Facebook dúirt **Tony Visconti,** cara mór agus léiritheoir ceoil David Bowie, gurb é a albam *Black Star* a bhronntanas deiridh don domhan. Léiriú ar an gcineál fir[1] agus (ar) an ealaíontóir a bhí ann, a dúirt sé.

In Brixton, ar an taobh ó dheas de Londain, a rugadh David Robert Jones i 1947 agus bhunaigh sé a chéad bhanna ceoil nuair nach raibh sé ach cúig bliana déag. D'athraigh sé a ainm ina dhiaidh sin go David Bowie agus bhain sé amach uimhir a haon sna cairteacha sa mBreatain[2] i 1969 le *Space Oddity*. As sin chruthaigh sé Ziggy Stardust, stíl éagsúil shainiúil ag baint lena chuid ceoil i gcónaí agus tionchar dá réir aige ar cheoltóirí eile.

Eoghan McDermott, RTÉ 2fm
But fiú, *like,* má bhreathnaíonn tú ar na bannaí ceoil go bhfuil tionchar ag David orthu, daoine ar nós Suede, nó na Killers nó Morrissey agus fiú daoine ar nós Beyoncé, *you know*, *just* chun an *alter ego* sin a chur ar an ardán chomh fíochmhar sin. *So*, ó thaobh gach rud *just you know*, beidh sé, beidh sé linn go deo is dócha.

Eimear Ní Chonaola
Cé nach raibh David Bowie le feiceáil chomh minic céanna le blianta anuas, choinnigh sé air ag taifeadadh a chuid ceoil. Mhair sé i Nua-Eabhrac lena bhean chéile, Iman, agus a n-iníon, Alexandria. Dúirt a mhac óna chéad phósadh, Duncan Jones, go raibh a bhás suaimhneach agus a theaghlach uilig timpeall air i Nua-Eabhrac.

[1] *fear* a deirtear
[2] Córas Chonnacht